

SPRÁVNÍ PRÁVO – OBECNÁ ČÁST

přednáška č. 7

*VZTAHY OBCÍ A KRAJŮ, VZTAHY OBCÍ A KRAJŮ SE STÁTEM,
DOZOR STÁTU NAD VÝKONEM ÚZEMNÍ SAMOSPRÁVY. POSTAVENÍ
ÚŘEDNÍKŮ ÚZEMNÍ SAMOSPRÁVY. PODÍL OBČANŮ NA ÚZEMNÍ
SAMOSPRÁVĚ.*

PrF MU, duben 2024

© petr průcha

Z předchozí přednášky

Územní samospráva

- základem tzv. všeobecné územní veřejné správy – **místní správa**, jako nejnižší úroveň autonomní (decentralizované) veřejné správy (protipól správy centrální), a to ve formě **obecní samosprávy**
 - 6 258 obcí
 - **Kraje** jako tzv. vyšší územní samosprávné celky
 - 13 krajů plus hl. město Praha
-
- dnešní **obce a kraje** - výsledkem **reforem** po přelomu r. 1989/90

Kraje ČR

Praha

50 km

© Tomáš Urban

VZTAHY OBCÍ A KRAJŮ, VZTAHY OBCÍ A KRAJŮ SE STÁTEM, DOZOR STÁTU NAD VÝKONEM ÚZEMNÍ SAMOSPRÁVY

Ústavněprávní úprava

■ Čl. 100 Ústavy

(1) Územní samosprávné celky jsou územními společenstvími občanů, která mají **právo na samosprávu**. Zákon stanoví, kdy jsou správními obvody.

(2) **Obec je vždy součástí vyššího územního samosprávného celku.**

(3) Vytvořit nebo zrušit vyšší územní samosprávný celek lze jen ústavním zákonem.

■ Čl. 101

(1) Obec je **samostatně spravována** zastupitelstvem.

(2) Vyšší územní samosprávný celek je **samostatně spravován** zastupitelstvem.

(3) Územní samosprávné celky jsou veřejnoprávními korporacemi, které mohou mít vlastní majetek a hospodaří podle vlastního rozpočtu.

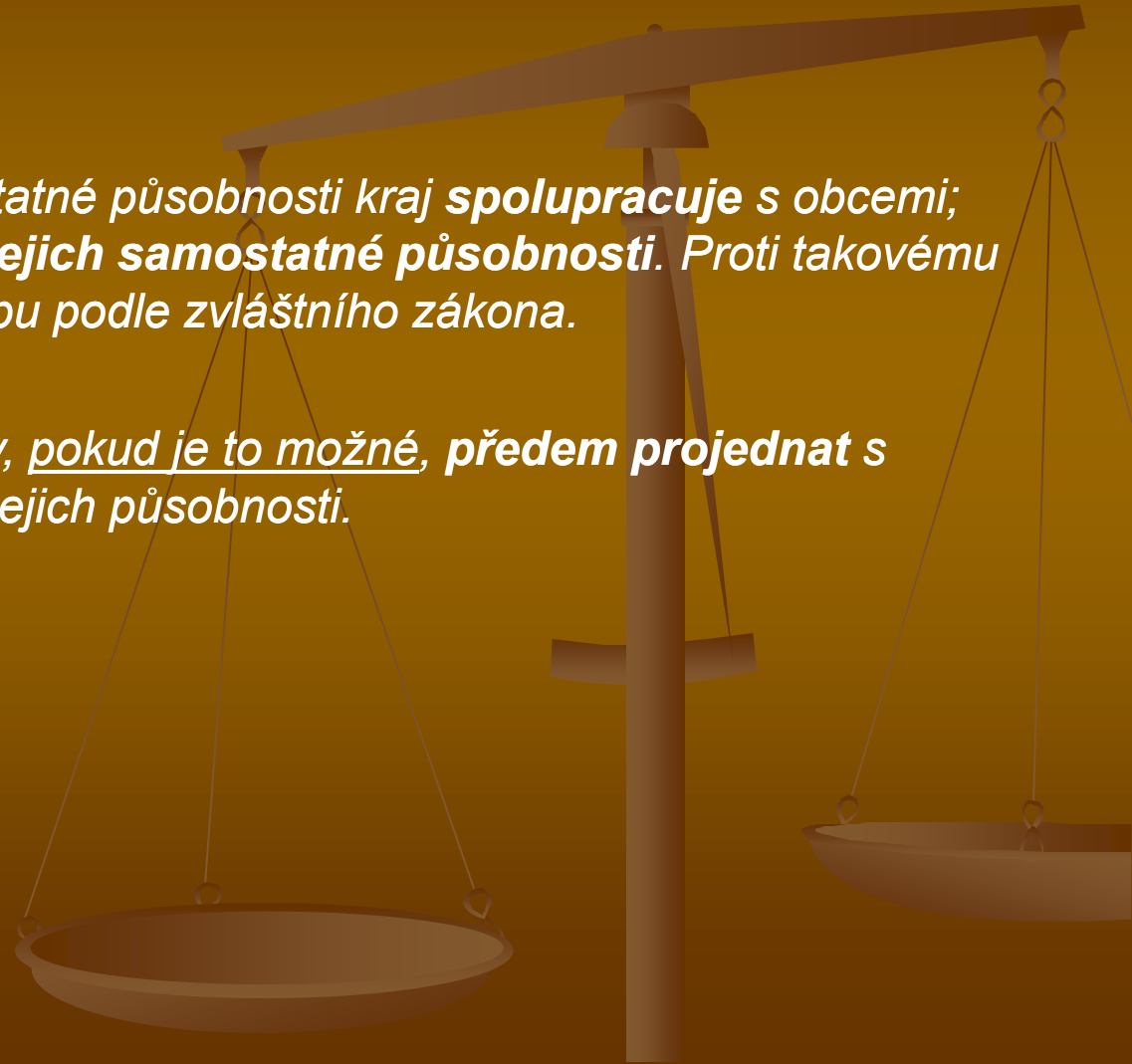
(4) **Stát může zasahovat** do činnosti územních samosprávných celků, jen vyžaduje-li to ochrana zákona, a jen způsobem stanoveným zákonem.

Zákonná úprava

■ 14 ZoK

(4) Při výkonu samostatné působnosti kraj spolupracuje s obcemi; nesmí přitom zasahovat do jejich samostatné působnosti. Proti takovému zásahu může obec podat žalobu podle zvláštního zákona.

(5) Kraje jsou povinny, pokud je to možné, předem projednat s obcemi opatření dotýkající se jejich působnosti.

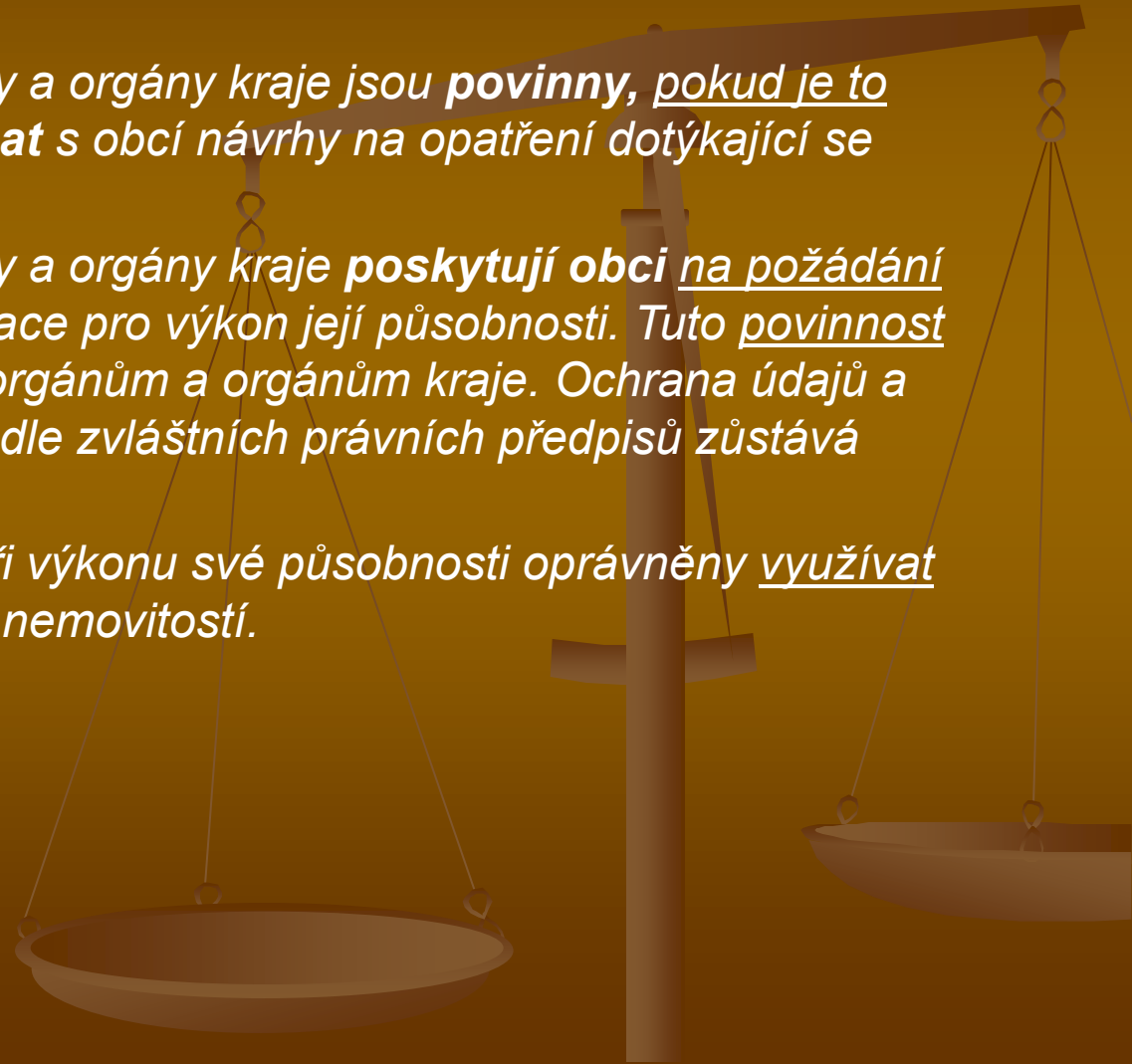

■ 13 ZoB

(1) Státní orgány a orgány kraje jsou **povinny**, pokud je to možné, předem projednat s obcí návrhy na opatření dotýkající se působnosti obce.

(2) Státní orgány a orgány kraje **poskytují obci** na požádání bezplatně údaje a informace pro výkon její působnosti. Tuto povinnost mají i obce vůči státním orgánům a orgánům kraje. Ochrana údajů a utajovaných informací podle zvláštních právních předpisů zůstává nedotčena.

(3) Obce jsou při výkonu své působnosti oprávněny využívat bezplatně údaje katastru nemovitostí.

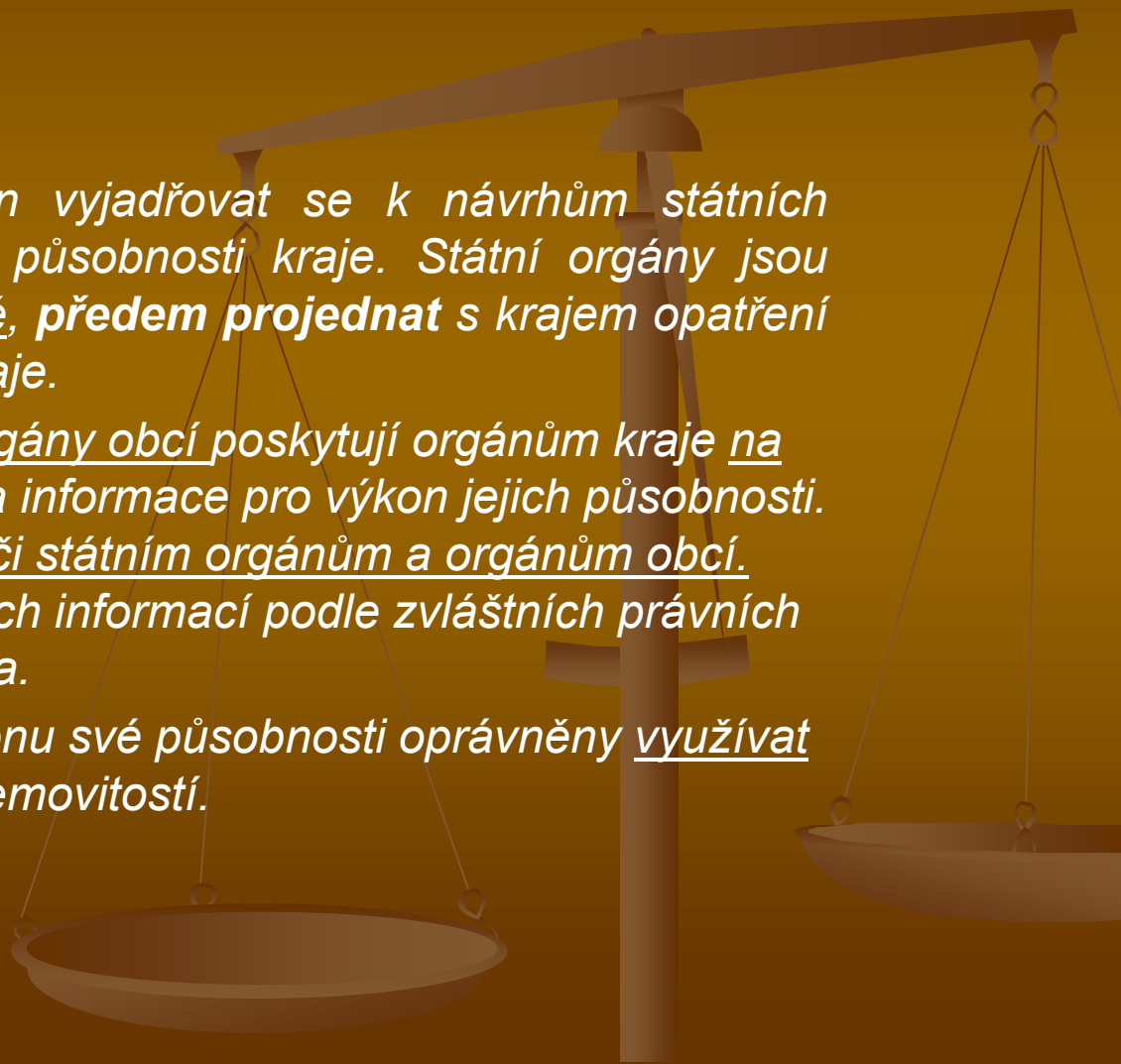

■ 15 ZoK

(1) Kraj je oprávněn vyjadřovat se k návrhům státních orgánů, které se dotýkají působnosti kraje. Státní orgány jsou povinny, pokud je to možné, předem projednat s krajem opatření dotýkající se působnosti kraje.

(2) Státní orgány a orgány obcí poskytují orgánům kraje na požádání bezplatně údaje a informace pro výkon jejich působnosti. Tuto povinnost má i kraj vůči státním orgánům a orgánům obcí. Ochrana údajů a utajovaných informací podle zvláštních právních předpisů zůstává nedotčena.

(3) Kraje jsou při výkonu své působnosti oprávněny využívat bezplatně údajů katastru nemovitostí.

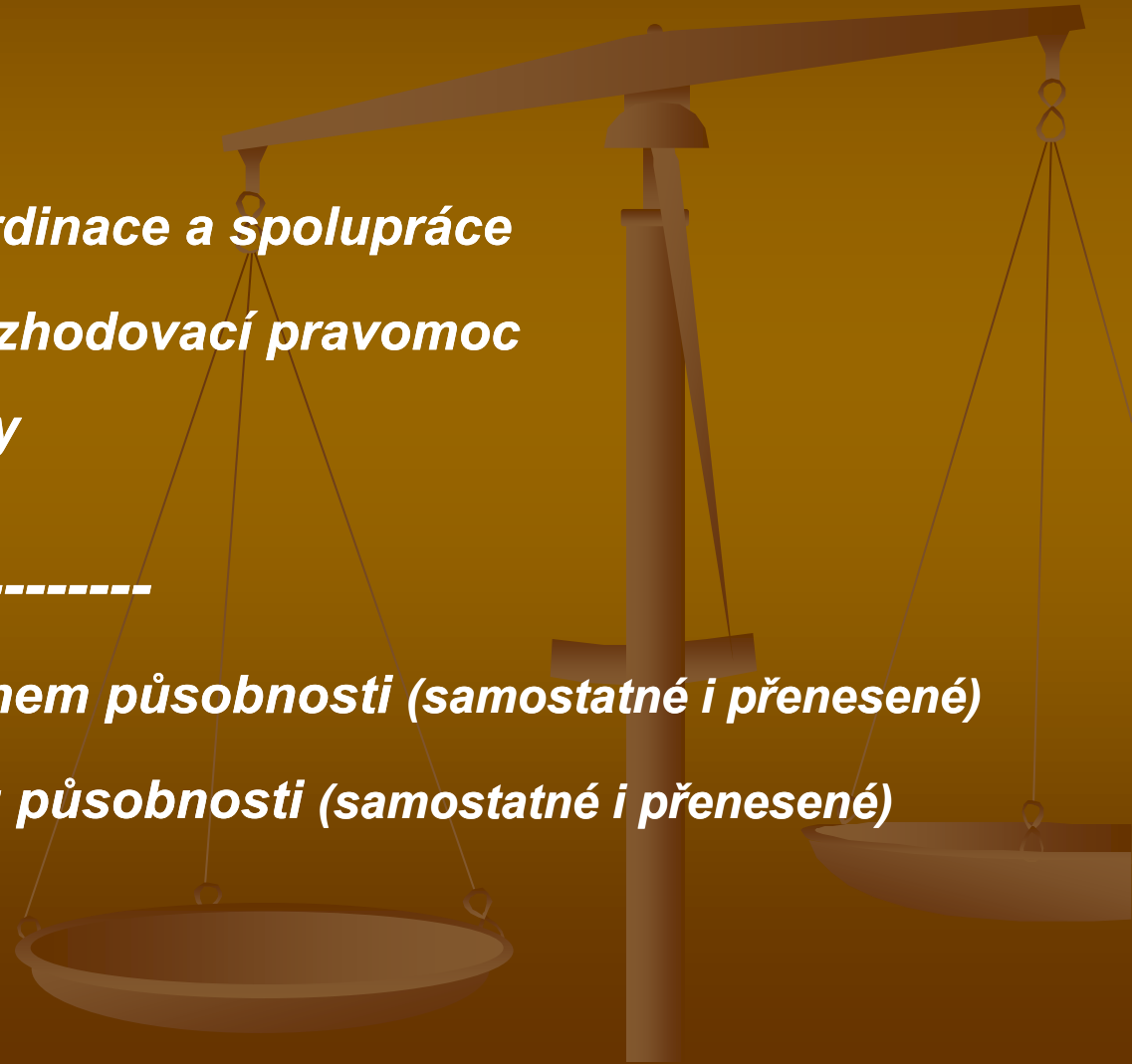

■ **Formy realizace vztahů obcí a krajů, vztahů obcí a krajů se státem**

- **kooperace, koordinace a spolupráce**
- **vztahy řízení, rozhodovací pravomoc**
- **instanční vztahy**

- **dozor nad výkonem působnosti (samostatné i přenesené)**
- **kontrola výkonu působnosti (samostatné i přenesené)**

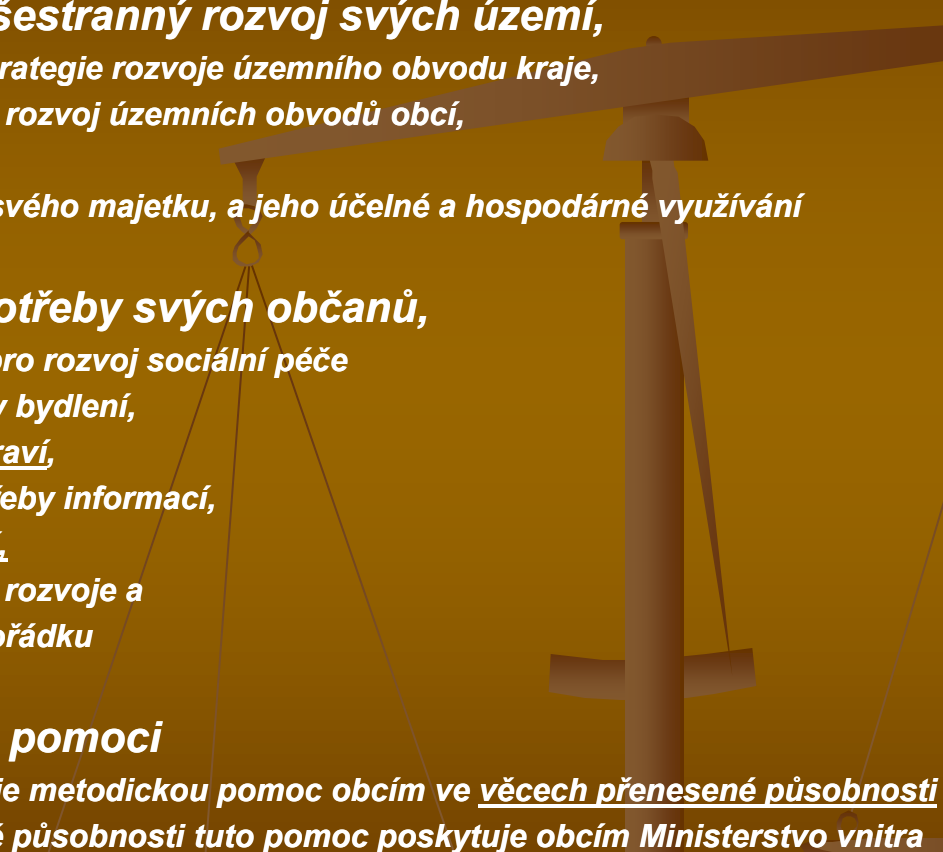

ad. Kooperace, koordinace a spolupráce

■ příkladmo (u obcí a krajů) v oblastech

- **péče obcí a krajů o všestranný rozvoj svých území,**
 - *přípravy a realizace strategie rozvoje územního obvodu kraje,*
 - *aktivit zaměřených na rozvoj územních obvodů obcí,*
 - *územního plánování,*
 - *o zachování a rozvoj svého majetku, a jeho účelné a hospodárné využívání*

 - **péče obcí a krajů o potřeby svých občanů,**
 - *vytváření podmínek pro rozvoj sociální péče*
 - *uspokojování potřeby bydlení,*
 - *ochrany a rozvoje zdraví,*
 - *dopravy a spojů, potřeby informací,*
 - *výchovy a vzdělávání,*
 - *celkového kulturního rozvoje a*
 - *ochrany veřejného pořádku*

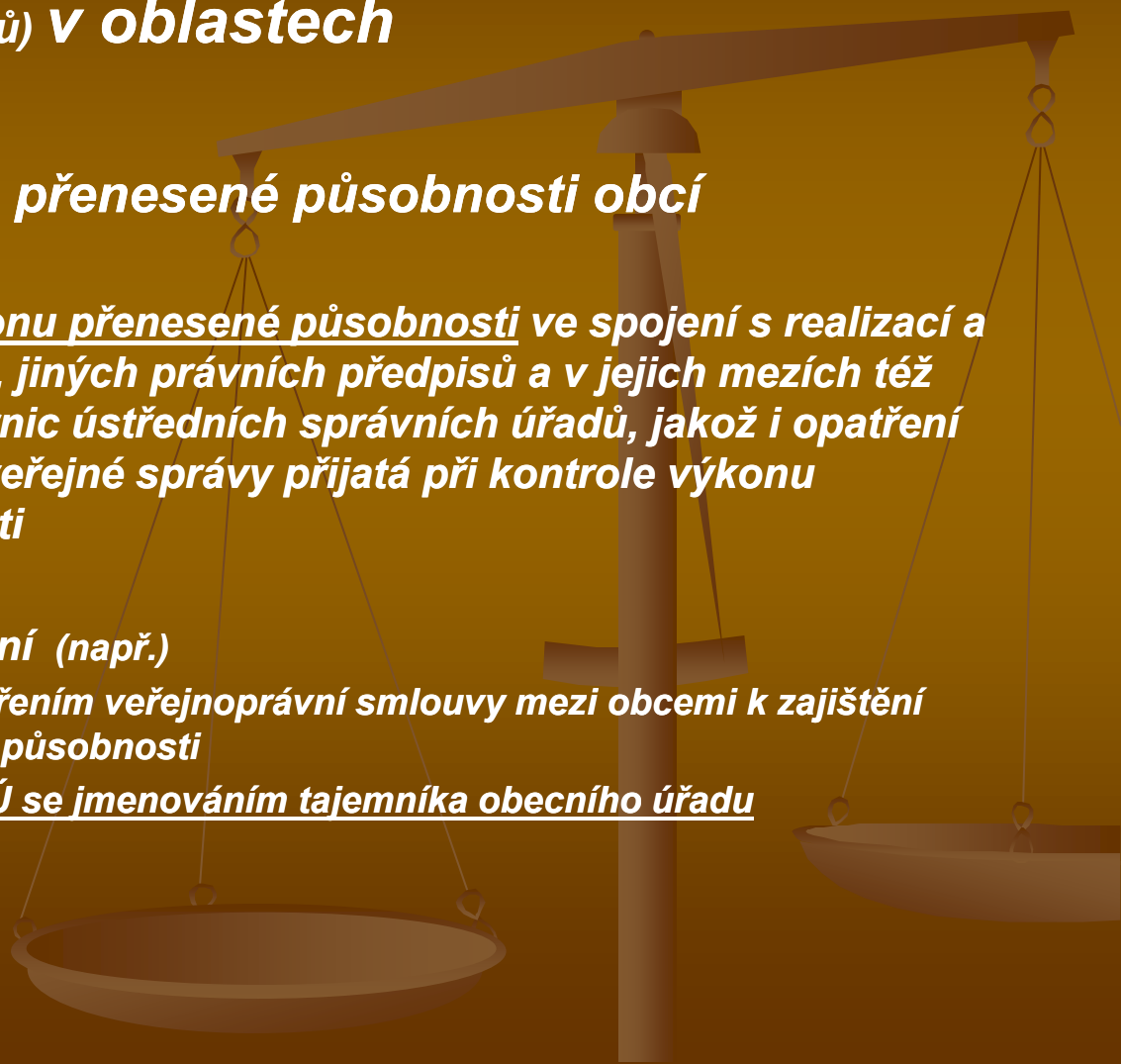
 - **metodické a odborné pomoci**
 - *krajský úřad poskytuje metodickou pomoc obcím ve věcech přenesené působnosti*
 - *ve věcech samostatné působnosti tuto pomoc poskytuje obcím Ministerstvo vnitra*
-

ad. Vztahy řízení, rozhodovací pravomoc

■ **příkladm** (u obcí a krajů) **v oblastech**

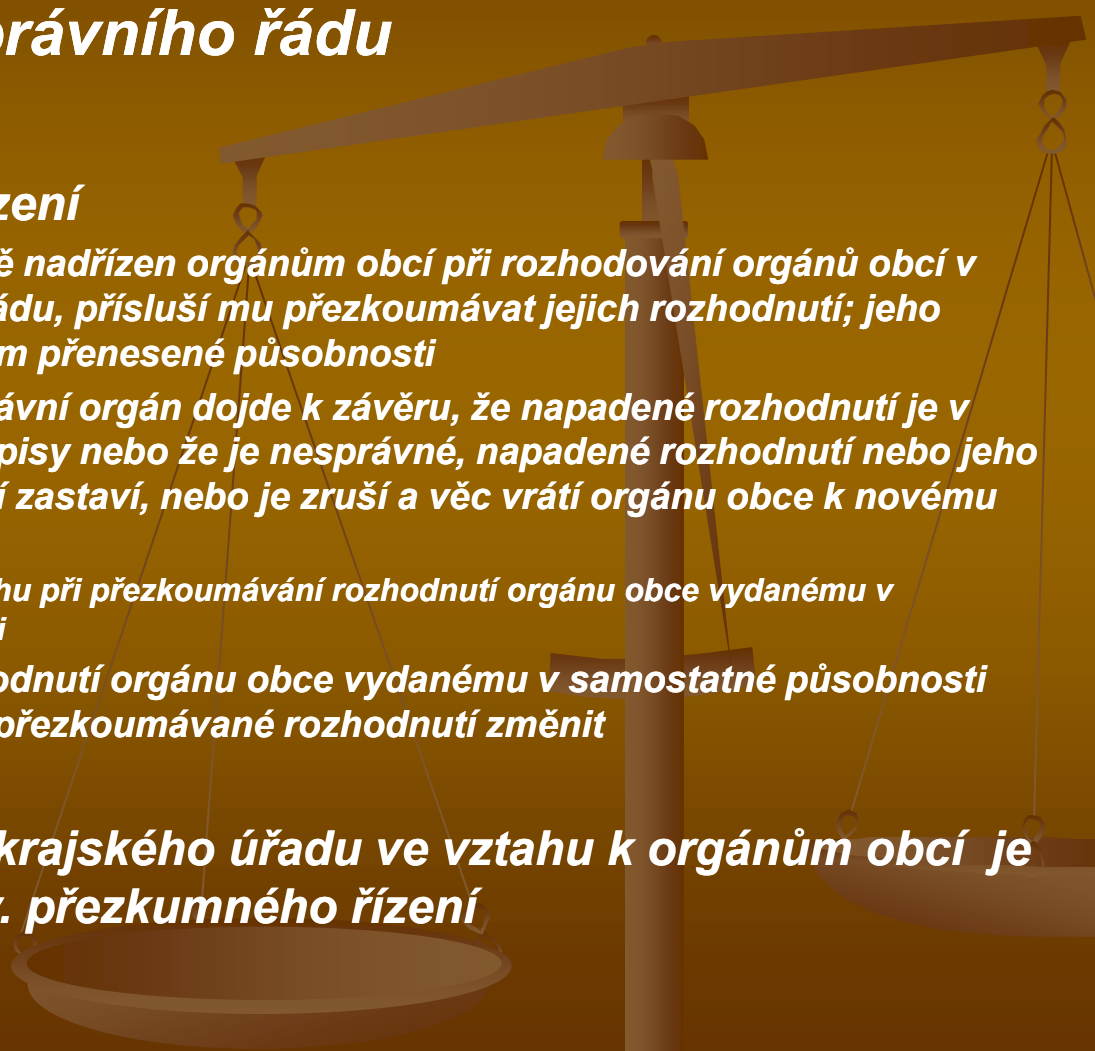
■ **převažuje ve věcech přenesené působnosti obcí**

- **řízení a kontrola výkonu přenesené působnosti ve spojení s realizací a dodržováním zákonů, jiných právních předpisů a v jejich mezích též usnesení vlády, směrnic ústředních správních úřadů, jakož i opatření příslušných orgánů veřejné správy přijatá při kontrole výkonu přenesené působnosti**
- **jmenovitá rozhodování (např.)**
 - **souhlas KÚ s uzavřením veřejnoprávní smlouvy mezi obcemi k zajištění výkonu přenesené působnosti**
 - **souhlas ředitele KÚ se jmenováním tajemníka obecního úřadu**

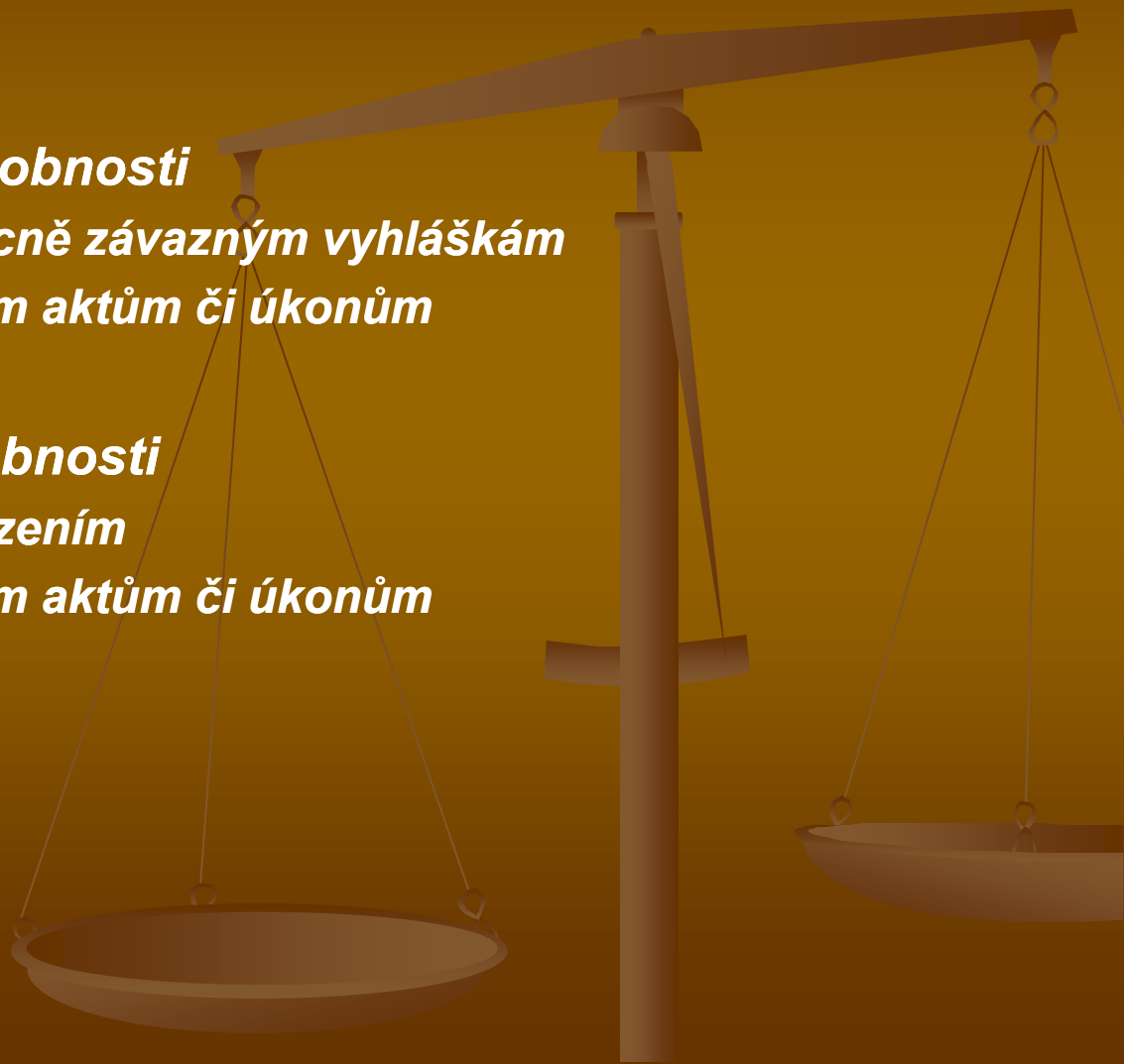
ad. Instanční vztahy

- **ve správních řízeních, a v některých dalších postupech podle správního řádu**
 - **typicky v odvolacím řízení**
 - **krajský úřad je instančně nadřízen orgánům obcí při rozhodování orgánů obcí v řízení podle správního řádu, přísluší mu přezkoumávat jejich rozhodnutí; jeho přezkum je vždy výkonem přenesené působnosti**
 - **pokud jako odvolací správní orgán dojde k závěru, že napadené rozhodnutí je v rozporu s právními předpisy nebo že je nesprávné, napadené rozhodnutí nebo jeho část změnit, zruší a řízení zastaví, nebo je zruší a věc vrátí orgánu obce k novému projednání;**
 - **to platí v plném rozsahu při přezkoumávání rozhodnutí orgánu obce vydanému v přenesené působnosti**
 - **při přezkoumávání rozhodnutí orgánu obce vydanému v samostatné působnosti odvolací orgán nemůže přezkoumávané rozhodnutí změnit**
 - **instanční nadřízenost krajského úřadu ve vztahu k orgánům obcí je rovněž založena i u tzv. přezkumného řízení**

Dozor státu nad výkonem územní samosprávy

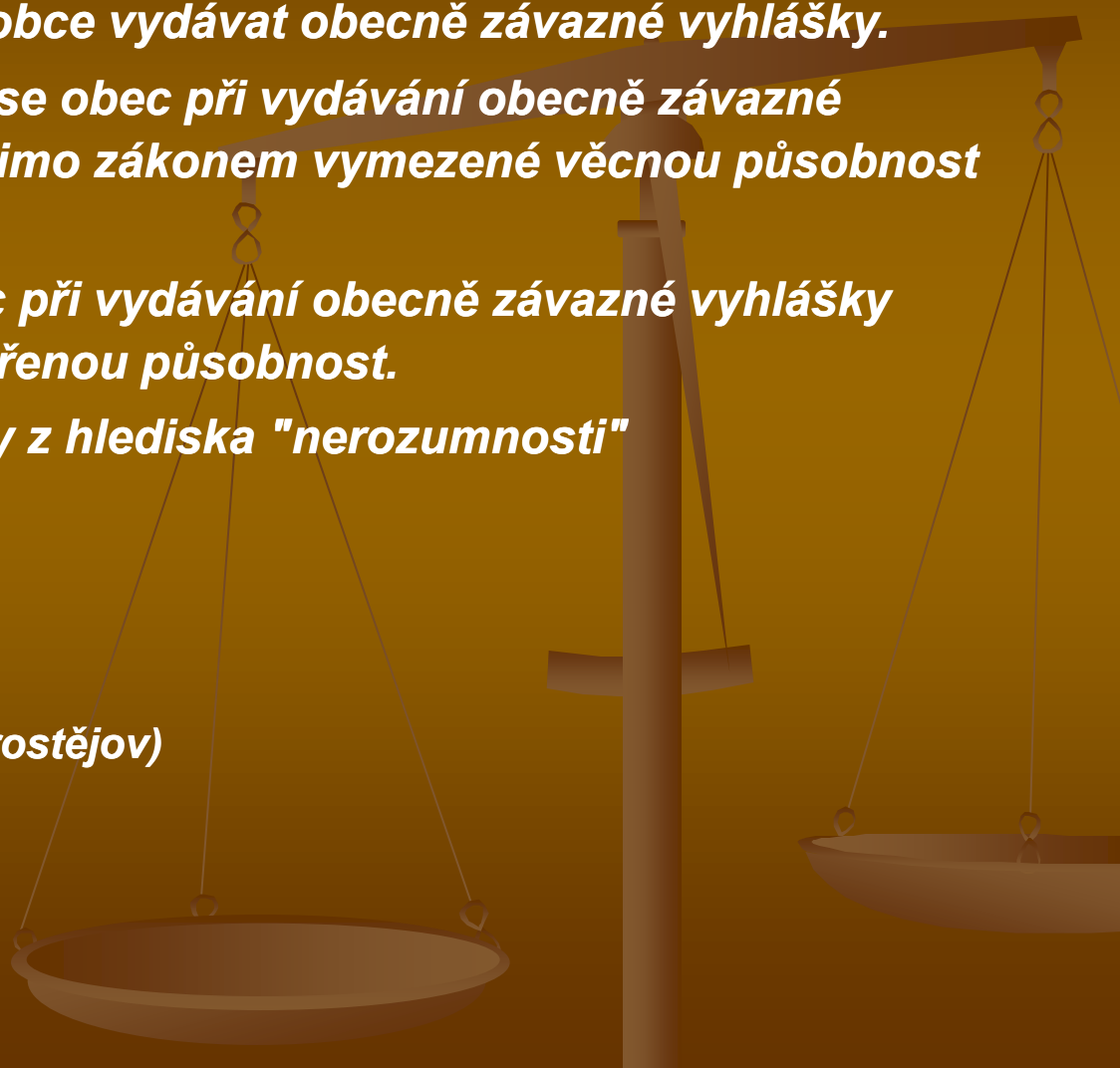
- *v samostatné působnosti*
 - *ve vztahu k obecně závazným vyhláškám*
 - *ve vztahu k jiným aktům či úkonům*
- *v přenesené působnosti*
 - *ve vztahu k nařízením*
 - *ve vztahu k jiným aktům či úkonům*

Test ústavnosti, tzv. test čtyř kroků (u OZV)

- **Přezkoumání pravomoci obce vydávat obecně závazné vyhlášky.**
- **Přezkoumání otázky, zda se obec při vydávání obecně závazné vyhlášky nepohybovala mimo zákonem vymezené věcnou působnost (jednání ultra vires).**
- **Vyřešení otázky, zda obec při vydávání obecně závazné vyhlášky nezneužila zákonem jí svěřenou působnost.**
- **Přezkum obsahu vyhlášky z hlediska "nerozumnosti" (unreasonableness).**

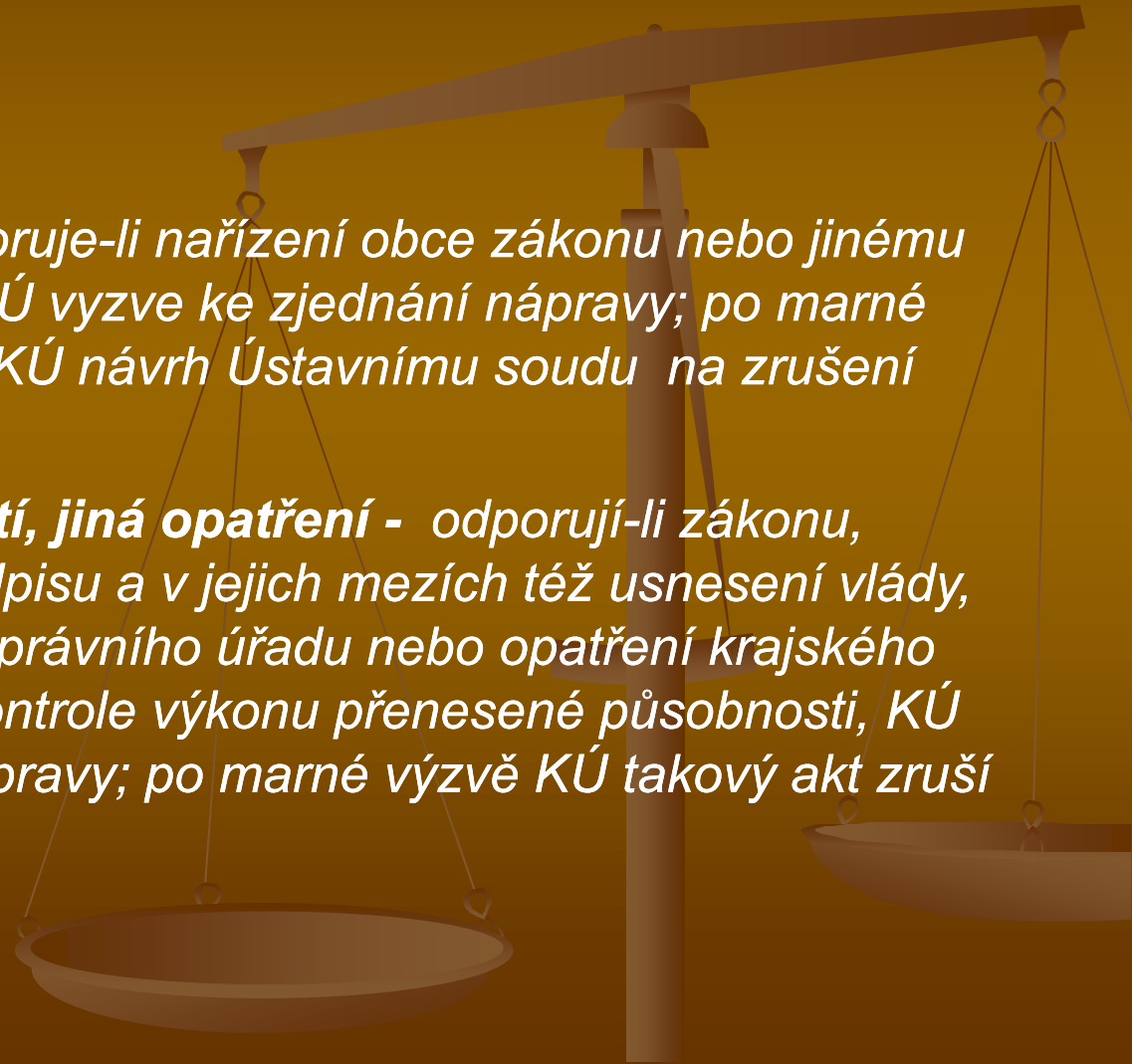
Pl. ÚS 63/04, ze dne 22.3.2005 (Prostějov)

Výkon dozoru ve vztahu k orgánům obcí ze strany krajského úřadu

■ Ve vztahu k

- **nařízení obce** - odporuje-li nařízení obce zákonu nebo jinému právnímu předpisu, KÚ vyzve ke zjednání nápravy; po marné výzvě podává ředitel KÚ návrh Ústavnímu soudu na zrušení
- **usnesení, rozhodnutí, jiná opatření** - odporují-li zákonu, jinému právnímu předpisu a v jejich mezích též usnesení vlády, směrnici ústředního správního úřadu nebo opatření krajského úřadu přijatému při kontrole výkonu přenesené působnosti, KÚ vyzve ke zjednání nápravy; po marné výzvě KÚ takový akt zruší

POSTAVENÍ ÚŘEDNÍKŮ ÚZEMNÍ SAMOSPRÁVY.

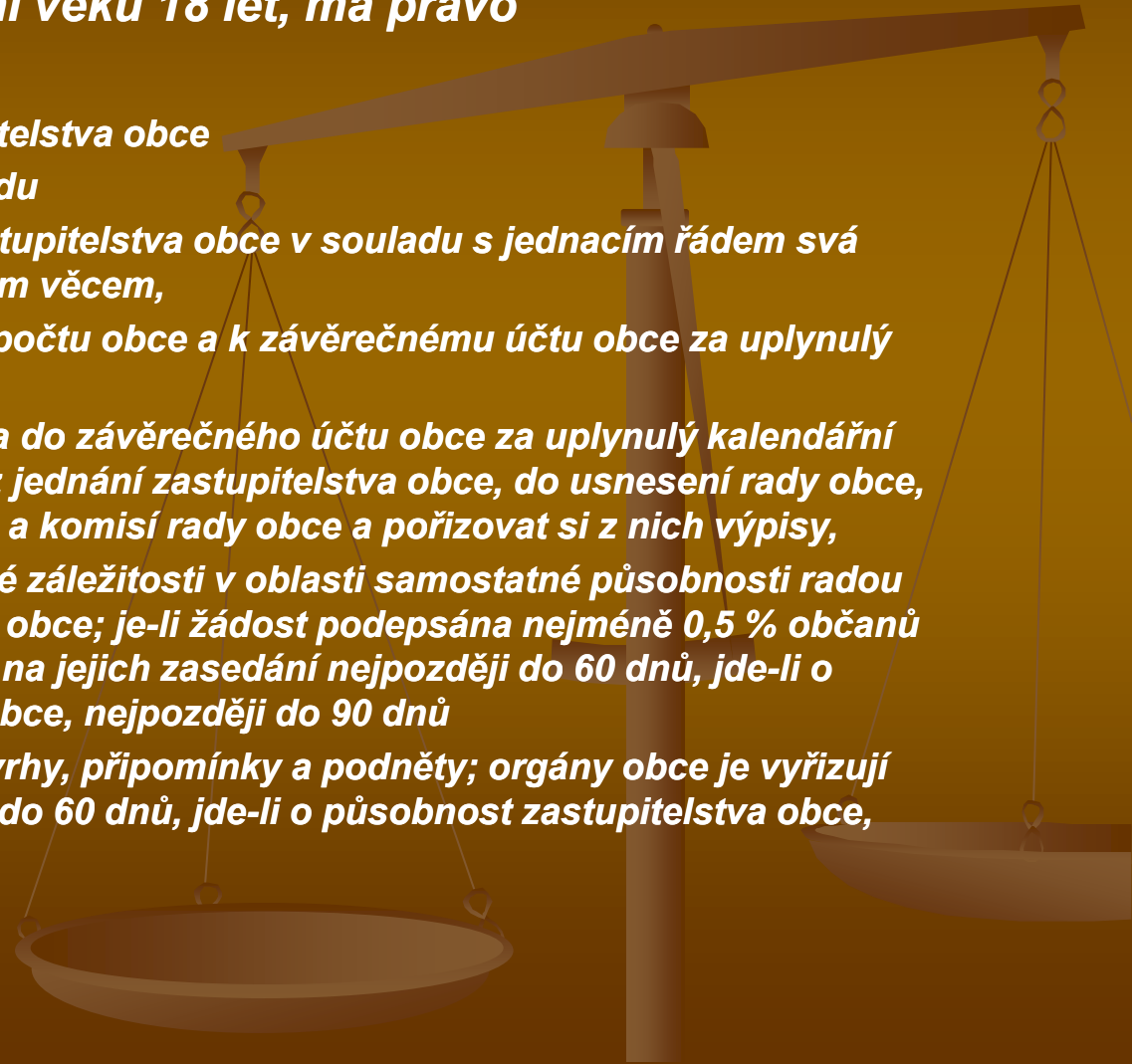
■ Výchozí právní úprava

- *zákon č. 312/2002 Sb., o úřednících územních samosprávných celků*
 - *úředníci, vedoucí úředníci, vedoucí úřadu*
 - *pracovní poměr s veřejnoprávními prvky*
 - *uzavření pracovní smlouvy předchází veřejná výzva či výběrové řízení*
 - *předpoklady pro vznik pracovního poměru*
 - *základní povinnosti úředníka*
 - *dodržovat právní předpisy, hájit při výkonu správních činností veřejný zájem, plnit pokyny vedoucích úředníků, jednat a rozhodovat nestranně, zachovávat mlčenlivost, pracovat svědomitě a řádně atd.*
 - *mj. zachovávat pravidla slušnosti při úředním jednání a vůči ostatním zaměstnancům působícím ve veřejné správě*
 - *vzdělávání úředníků*
 - *vstupní vzdělávání*
 - *zvláštní odborná způsobilost*
 - *vzdělávání vedoucích úředníků a vedoucích úřadů*

PODÍL OBČANŮ NA ÚZEMNÍ SAMOSPRAVĚ (převážně ve spojení se samostatnou působností)

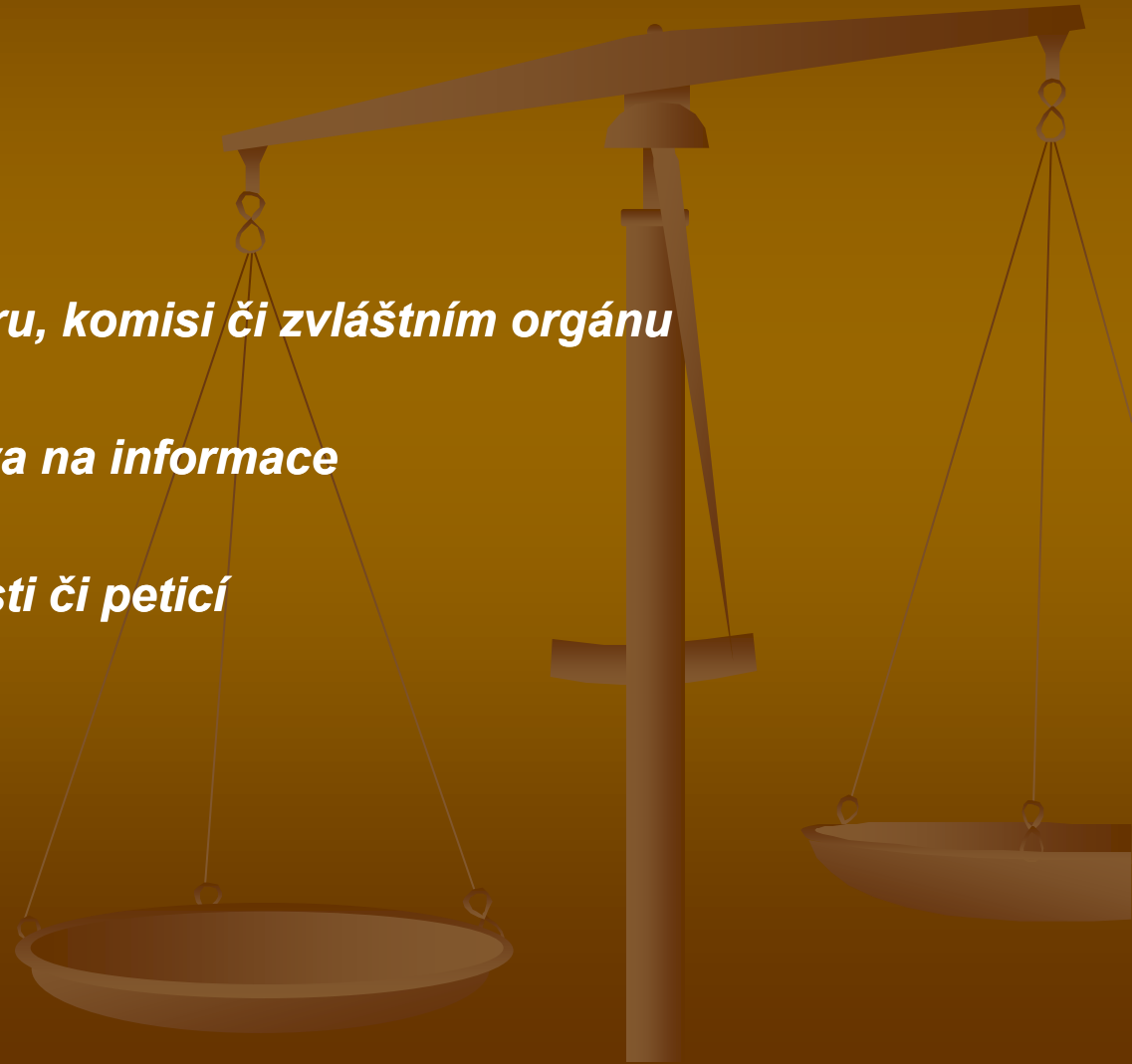
■ **Občan obce, který dosáhl věku 18 let, má právo**

- **volit a být volen do zastupitelstva obce**
- **hlasovat v místním referendu**
- **vyjadřovat na zasedání zastupitelstva obce v souladu s jednacím řádem svá stanoviska k projednávaným věcem,**
- **vyjadřovat se k návrhu rozpočtu obce a k závěrečnému účtu obce za uplynulý kalendářní rok**
- **nahlížet do rozpočtu obce a do závěrečného účtu obce za uplynulý kalendářní rok, do usnesení a zápisů z jednání zastupitelstva obce, do usnesení rady obce, výborů zastupitelstva obce a komisí rady obce a pořizovat si z nich výpisy,**
- **požadovat projednání určité záležitosti v oblasti samostatné působnosti radou obce nebo zastupitelstvem obce; je-li žádost podepsána nejméně 0,5 % občanů obce, musí být projednána na jejich zasedání nejpozději do 60 dnů, jde-li o působnost zastupitelstva obce, nejpozději do 90 dnů**
- **podávat orgánům obce návrhy, připomínky a podněty; orgány obce je vyřizují bezodkladně, nejdéle však do 60 dnů, jde-li o působnost zastupitelstva obce, nejpozději do 90 dnů**

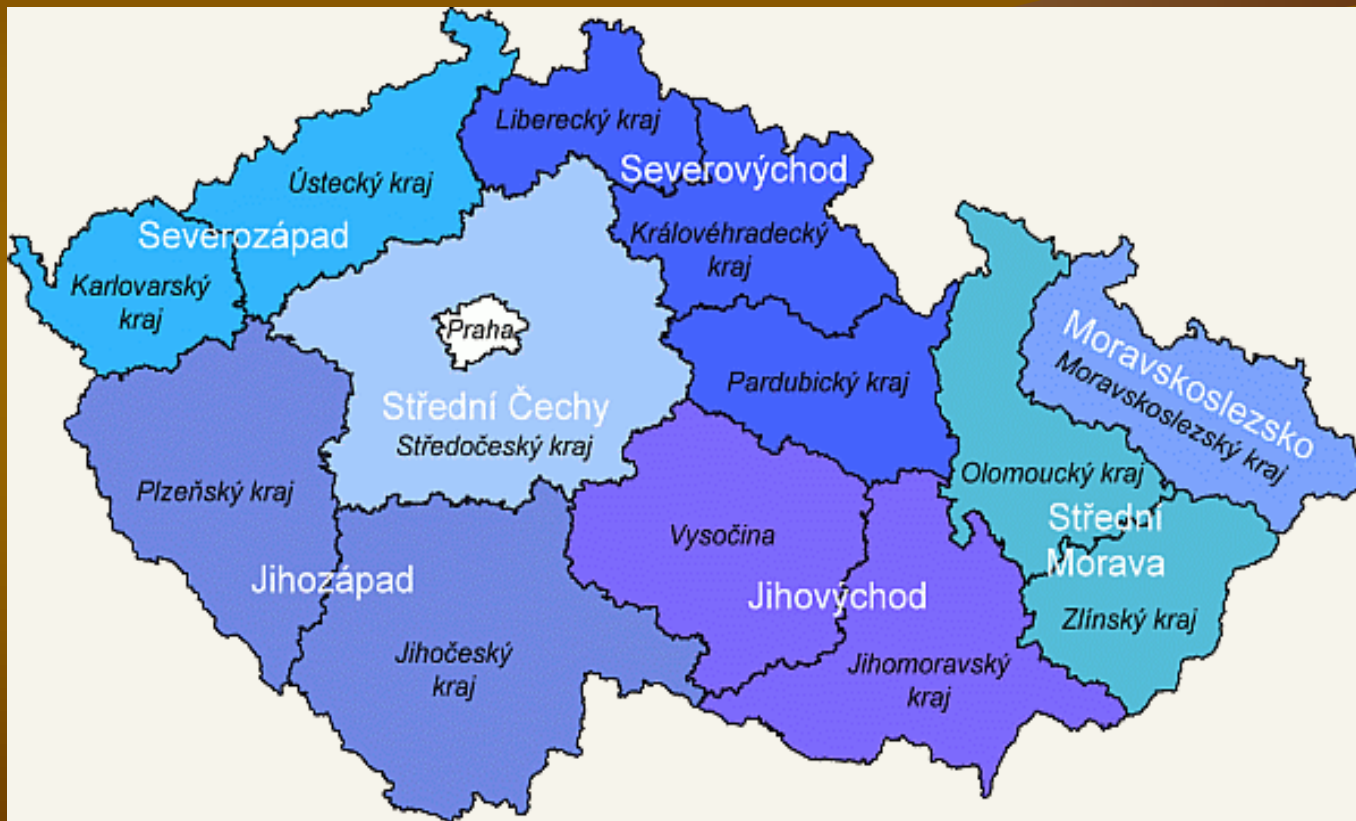

Další formy podílu, resp. účasti, na územní samosprávě

- *členství ve výboru, komisi či zvláštním orgánu*
- *uplatňování práva na informace*
- *podávání stížnosti či peticí*

SHRNUTÍ, ZÁVĚR

...a co nás čeká příště

- *Profesní a zájmová samospráva*

